

עדכוני פסיקה מועד דצמבר 2025

דיני ראיות – חזקת השקר

סעיף 54 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971

הכרעה על פי עדות יחידה במשפט אזרחי

54. פסק בית משפט במשפט אזרחי באחד המקרים שלהלן על פי עדות יחידה שאין לה סיוע, והעדויות אינה הודיית בעל דין, יפרט בהחלטתו מה הניע אותו להסתפק בעדות זו;

- ע"א 3589-23 שרה קדוש נ' יפים גנדלר: האם שקר מהותי של בעל דין מצדיק דחיית טענותיו? במקרים בהם עדויותיהם של בעלי הדין הן שקר בוטה אשר יורד לשורש העניין, עדויות אלה לא תוכלנה להרים את נטל הבאת הראיה, ויש בהן כדי לחרוץ את גורל טענותיהם של השקרנים לדחייה. **ההלכה – חזקת השקר – אם בעל דין משקר ביודעין בעניין מהותי הנוגע בליבת המחלוקת, חזקה כי הוא משקר בכל עדותו.** שקר מהותי של בעל דין פועל לחובתו עד כדי דחיית טענותיו.

- רע"א 24-11-26714 מנורה מבטחים לביטוח בע"מ נ' מלי נעים האם מבוטחת זכאית לתגמולי ביטוח כאשר חברת הביטוח טוענת למרמה ולא־גילוי מהותי בשל עבר פלילי של בן הזוג, והאם ניתן להחיל בנסיבות אלה את דוקטרינת "חזקת השקר"? בעל דין שנמצא משקר ביודעין בעדותו בעניין מהותי היורד לשורש המחלוקת – ניתן לראותו כמי ששיקר בכל גרסתו, ואף לדחות את תביעתו או הגנתו על יסוד זה בלבד, ללא צורך בבחינה מלאה של יתר הראיות.

ההלכה – "חזקת השקר" אינה כלי גורף ותנאיה מצומצמים וקשיחים וקובע 3 טעמים לבחינה:

1. האם השקר הנטען של בעל הדין: "חזקת השקר" חלה רק על בעל דין ולא על עד רגיל.
2. האם הוכח שנאמר שקר ביודעין: לצורך "חזקת השקר" נדרשת קביעה חד משמעית של שקר ביודעין, ולא רק אי אמון יחסי.
3. האם הנושא נוגע לליבת המחלוקת.

הרחבה:

דוקטרינת חזקת השקר נשענת על 3 אדנים:

1. חזקה ראייתית מן המשפט המקובל – "מי ששיקר בדבר אחד, שיקר בכל".
2. זהירות בקביעת ממצאים על סמך עדות יחידה של בעל דין.
3. האיסור על שימוש לרעה בהליכי משפט.